

Finansutskottets betänkande 2025/26:FiU3

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för 2026 inom utgiftsområde 25, som uppgår till 180,7 miljarder kronor. Därmed avstyrker utskottet de alternativa budgetförslag som förts fram i motioner.

I betänkandet finns fyra särskilda yttranden (S, V, C, MP). Ledamöterna från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet avstår från ställningstagande och redovisar i stället sina överväganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2025/26:1 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.

Sju yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet4

 Ärendet och dess beredning.....4

 Budgetprocessen i riksdagen4

Utskottets överväganden.....6

 Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 256

 Utskottets bedömning9

 Statens budget inom utgiftsområde 2510

 Utskottets ställningstagande.....15

Särskilda yttranden17

 1. Statens budget inom utgiftsområde 25 (S).....17

 2. Statens budget inom utgiftsområde 25 (V)17

 3. Statens budget inom utgiftsområde 25 (C)18

 4. Statens budget inom utgiftsområde 25 (MP)18

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag.....20

 Propositionen20

 Motioner från allmänna motionstiden 2025/2620

Bilaga 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag21

Bilaga 3

Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.....22

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Statens budget inom utgiftsområde 25

a) Anslagen för 2026

Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2026 inom utgiftsområde 25 enligt regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:1 utgiftsområde 25 punkt 1 och avslår motionerna

2025/26:3178 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V),

2025/26:3522 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 1,

2025/26:3560 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkandena 1 och 15,

2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkandena 3 och 109 samt

2025/26:3742 av Martin Ådahl m.fl. (C).

b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom den tidsperiod som regeringen föreslår.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:1 utgiftsområde 25 punkt 2.

Stockholm den 11 december 2025

På finansutskottets vägnar

Edward Riedl

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Edward Riedl (M), Mikael Damberg (S)*, Oscar Sjöstedt (SD), Gunilla Carlsson (S)*, Dennis Dioukarev (SD), Joakim Sandell (S)*, Jan Ericson (M), Charlotte Quensel (SD), Eva Lindh (S)*, Ida Drougge (M), Ida Gabrielsson (V)*, Hans Eklind (KD), Martin Ådahl (C)*, Janine Alm Ericson (MP)*, Cecilia Rönn (L), Peder Björk (S)* och Mattias Eriksson Falk (SD).

* Avstår från ställningstagande, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2025/26:1 i de delar som gäller utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner och sju motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2025/26. Regeringens förslag till riksdagsbeslut och motionsförslagen finns i bilaga 1. I bilaga 2 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2026 samt de avvikelser från dessa som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet föreslår i sina respektive budgetmotioner. I bilaga 3 finns en sammanställning av regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom ett beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket riksdagsordningen).

Riksdagen har bifallit regeringens förslag och bestämt utgiftsramen för 2026 för utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner till 180 723 354 000 kronor (prop. 2025/26:1, bet. 2025/26:FiU1, rskr. 2025/26:64–65). I detta betänkande föreslår finansutskottet för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden för utgiftsområdet ska göras genom ett enda beslut. Lagförslag som har en tydlig anknytning till statens budget ska också ingå i beslutet (11 kap. 18 § fjärde och sjätte styckena riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Regeringen ska enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) lämna en redovisning i budgetpropositionen av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat om.

I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335).

Utskottet har mot den bakgrunden gått igenom regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 25 i budgetpropositionen. Genomgången är ett

underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att målet för utgiftsområdet och regeringens resultatredovisning behandlas först. Därefter behandlar utskottet de förslag i budgetpropositionen och de motionsförslag som gäller statens budget inom utgiftsområde 25.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 25

Propositionen

Resultatindikatorer och bedömningsgrunder

Riksdagen har beslutat att målet för utgiftsområdet är att skapa goda och likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner och regioner som bidrar till en effektiv kommunal verksamhet med hög kvalitet (prop. 2008/09:1, bet. 2008/09:FiU3, rskr. 2008/09:150).

Regeringens redovisning utgår från följande resultatindikatorer och bedömningsgrunder för att mäta utvecklingen och måluppfyllelsen:

- årets resultat
- skuldsättning
- soliditet
- utveckling av skattesatser
- skillnader i årets resultat, skuldsättning, soliditet och utveckling av skattesatser.

Jämfört med budgetpropositionen för 2025 har regeringen gjort vissa ändringar i redovisningen av resultaten. För att underlätta jämförelser med årets resultat används nu antingen föregående års resultat eller ett genomsnitt av de fem senaste åren, även om vissa tidsserier utgår från 2000. Långsiktiga skulder har fått en uppdaterad definition för att undvika sammanblandning med de kortfristiga skulderna.

Resultatredovisning

Regeringen konstaterar att kommunsektorn redovisade ett positivt resultat 2024 om 6 miljarder kronor, vilket var en försämring jämfört med 2023 då resultatet uppgick till 14 miljarder kronor. Kommunernas resultat uppgick till 16 miljarder kronor och regionernas till –10 miljarder kronor. Förändringen mellan åren beror framför allt på ett försämrat resultat för kommunerna som i sin tur förklaras främst av ökade verksamhets- och pensionskostnader till följd av inflationen.

Kommunsektorns resultat som andel av dess skatteintäkter och generella statsbidrag uppgick till 0,5 procent 2024, vilket var lägre än genomsnittet för perioden 2019–2023 som uppgick till 4,1 procent. Kommunernas resultat för 2024 motsvarade 2,1 procent av deras skatteintäkter och generella statsbidrag, vilket var något lägre än genomsnittet för 2019–2023. Resultatet för regionerna 2024 motsvarade –4,9 procent av deras skatteintäkter och generella statsbidrag. Regionerna har haft ett betydligt svagare resultat än kommunerna

under många år. Det genomsnittliga resultatet 2019–2023 uppgick till 2,7 procent.

Kommunsektorns totala intäkter (exklusive de kommunala bolagens intäkter och finansiella intäkter) uppgick till 1 434 miljarder kronor 2024, vilket var en ökning med 3,9 procent jämfört med 2023. Skatteintäkterna utgjorde 65 procent av de totala intäkterna.

De generella statsbidragen höjdes med 10 miljarder kronor 2024 och utgjorde 14 procent av kommunsektorns intäkter. De riktade statsbidragen uppgick till knappt 122 miljarder kronor 2024, vilket motsvarade 9 procent av kommunsektorns intäkter.

Kommunsektorns totala kostnader uppgick till 1 426 miljarder kronor 2024, vilket var en ökning med 5 procent jämfört med 2023. Av kommunsektorns totala kostnader utgjorde drygt 93 procent verksamhetskostnader. Den höga kostnadsökningstakten berodde främst på den höga inflationen som påverkade verksamhets- och pensionskostnaderna. Att pensionskostnaderna ökade beror på att en stor del av kommunsektorns kostnader värdesäkras med prisbasbeloppet som räknas upp med inflationen. Uppräkningen av prisbasbeloppet 2024 var 9,1 procent, vilket var den högsta ökningen på mer än 30 år. Personalkostnaderna utgör 51 procent av kommunsektorns totala kostnader och är därmed den största enskilda kostnadsposten.

Kommuner och regioner finansierar hela eller delar av sina investeringar med egna medel, dvs. genom årets resultat och avskrivningar. Ju större del av investeringarna som finansieras med egna medel, desto mindre behöver lånas upp från banker och andra kreditinstitut. Kommunsektorns självfinansieringsgrad, dvs. hur stor andel av investeringarna som finansieras med egna medel, uppgick till ca 49 procent 2024, vilket var 6 procentenheter lägre än 2023 och under snittet på ca 83 procent för 2019–2023.

De långfristiga skulderna för kommunsektorn uppgick till ca 672 miljarder kronor 2024, varav ca 597 miljarder kronor avsåg kommunerna och ca 75 miljarder kronor regionerna. Dessa skulder ökade med nästan 15 procent 2024 jämfört med 2023, vilket är en högre ökningstakt än något annat år 2019–2023. Det var framför allt kommunernas skulder som ökade mellan 2023 och 2024. Kommunsektorns långfristiga skulder motsvarade 10,5 procent av BNP 2024, vilket var den högsta andelen jämfört med perioden 2019–2023.

Soliditeten anger hur stor del av tillgångarna som finansierats med egna medel. Ju större del av tillgångarna som finansierats med egna medel, desto bättre förutsättningar har kommuner och regioner att möta ekonomiskt utmanande år. Soliditeten försämrades för kommunerna och regionerna under 2024. Den uppgick till 21 procent för sektorn som helhet, vilket är en minskning med 1,8 procentenheter jämfört med 2023.

Den genomsnittliga totala kommunalskatten, dvs. den samlade skattesatsen i både kommuner och regioner, uppgick till 32,37 procent 2024, vilket var en ökning med 0,13 procentenheter jämfört med föregående år. Ökningen är den största sedan 2014 och 2015 då den genomsnittliga samlade skattesatsen ökade

lika mycket. Regionerna har stått för den största delen av ökningen av skattesatserna. År 2024 var den genomsnittliga skattesatsen 0,51 procentenheter högre än den genomsnittliga skattesatsen 2014. Det är nästan uteslutande regionernas skattehöjningar på 0,49 procentenheter som är orsaken till den ökade skattesatsen i kommunsektorn.

År 2024 var den genomsnittliga skattesatsen i kommunerna 20,70 procent och i regionerna 11,67 procent. Den totala kommunalskattesatsen varierade mellan 28,98 procent i kommunen med lägst total skattesats och 35,30 procent i kommunen med högst total skattesats. Skillnaden motsvarar 6,32 procentenheter, vilket är en ökning jämfört med 2023.

Av landets 290 kommuner hade 103 ett negativt resultat 2024, vilket var en ökning med 34 kommuner jämfört med 2023. Andelen med negativt resultat var 41 procent i kommungruppen mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner, 37 procent i gruppen större städer och kommuner nära större stad och 12 procent i gruppen storstäder och storstadsnära kommuner. Resultatet för 2024 var lägre än 2023 i samtliga kommungrupper. Den största minskningen skedde i gruppen mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner. I denna kommungrupp var resultatets andel av skatteintäkter och generella statsbidrag lägre än genomsnittet 2019–2023. Kommungruppen storstäder och storstadsnära kommuner hade fortfarande ett relativt högt resultat 2024 jämfört med de andra grupperna.

Under 2024 fanns 163 riktade statsbidrag till kommunsektorn. Det innebär en viss minskning av antalet riktade statsbidrag jämfört med 2023.

Regeringen konstaterar att flera olika studier pekar på betydande skillnader i produktivitet och effektivitet mellan kommuner och regioner.

Regeringens bedömning av målluppfyllelsen

Efter många år med starka ekonomiska resultat i kommunsektorn konstaterar regeringen att de ekonomiska förutsättningarna och resultaten försämrades 2023 och att denna trend fortsatte under 2024, främst på grund av högre verksamhets- och pensionskostnader till följd av inflationen samt en relativt svag ökning av skatteintäkterna. Regeringen bedömer att tillskottet av generella statsbidrag om 10 miljarder kronor 2024 hade en stor betydelse för att upprätthålla målet för utgiftsområdet.

Vidare konstateras att den tidigare förstärkningen av soliditeten i kommunsektorn avstannade 2023 och försämrades 2024 i både kommuner och regioner. Regeringens bedömning är att målluppfyllelsen för de ekonomiska förutsättningarna sammantaget varit acceptabel under de särskilda omständigheter som rådde 2024. Regionernas resultat var dock tydligt svagare än kommunernas och regionerna har också ökat skattesatsen mer. Kommungruppen mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner har haft ett sämre utfall än andra grupper och över tid uppvisat en svagare ekonomi. Enligt regeringen indikerar den redan högre genomsnittliga skattesatsen i denna grupp att utrymmet för ytterligare skattehöjningar är begränsat. Regeringen

pekar även på att skuldsättningen ökat i samtliga kommungrupper, vilket kan skapa utmaningar när befolkningstillväxten avtar, särskilt för kommuner där befolkningen minskar.

Regeringen pekar vidare på att många kommuner och regioner använde medel ur sina resultatutjämningsreserver under 2024, vilket stärkte balanskravsresultaten. Enligt regeringen har möjligheten att använda reserverade medel delvis haft avsedd effekt, dvs. att jämna ut intäkter över en konjunkturcykel och därmed minska risken för kraftiga neddragningar när konjunkturen viker.

När det gäller styrning och finansiering betonar regeringen den kommunala självstyrelsen, ansvaret för välfärdsverksamheterna och den kommunala beskattningsrätten som viktiga delar i den decentraliserade samhällsmodellen. Regeringen konstaterar att skatteintäkter utgör den största delen av sektorns intäkter och att det därför inte är möjligt att dra alltför långtgående slutsatser om hur de generella statsbidragen och andra statliga åtgärder påverkat de ekonomiska förutsättningarna eller effektiviteten i verksamheterna. Enligt regeringen motsvarar statens bidrag ca 14 procent av kommunsektorns intäkter, men betydelsen varierar mellan kommuner och regioner i enlighet med utjämnningssystemets syfte. Trots utjämnningen kvarstår skillnader i ekonomiska förutsättningar och utfall mellan enskilda kommuner och regioner. Regeringen gör bedömningen att utjämnningssystemet behöver utvecklas i takt med samhällsutvecklingen och att skillnaderna i måluppfyllelse mellan kommungrupperna indikerar ett behov av uppdateringar, bl.a. för att stärka kompensationen för gles bebyggelsestruktur. Samtidigt måste systemet utformas så att osunda incitament undviks och inte motverkar tillväxt och utveckling. På längre sikt handlar förbättrade förutsättningar för befolkningsmässigt mindre kommuner om att stärka deras kapacitet, enligt regeringen.

Utskottets bedömning

Utskottet noterar att regeringen har gjort vissa ändringar i resultatredovisningen, jämfört med budgetpropositionen för 2025. För att underlätta jämförelser med årets resultat använder regeringen antingen föregående års resultat eller ett genomsnitt av de fem senaste åren, även om vissa tidsserier utgår från 2000. Utskottet ser positivt på att regeringen arbetar med att utveckla redovisningen för att underlätta jämförelser. Samtidigt vill utskottet betona vikten av kontinuitet i tidsperioderna för möjlighet till jämförelser över tid.

Regeringen anför i sin bedömning av måluppfyllelsen att tillskottet av generella statsbidrag om 10 miljarder kronor 2024 hade en stor betydelse för att upprätthålla målet för utgiftsområdet. Sett till kommunsektorn som helhet, och även till kommunerna som grupp, indikerar resultaten enligt regeringen att måluppfyllelsen för utgiftsområdet när det gäller de ekonomiska förutsättningarna har varit acceptabel under de särskilda omständigheter som

rådde 2024. Möjligheten att använda resultatutjämningsreserver har enligt regeringen till viss del haft den önskade effekten, dvs. att utjämna intäkter över en konjunkturcykel och därmed minska risken för att balanskravet leder till behov av kraftiga neddragningar i verksamheten när konjunkturen viker. Regeringen konstaterar att skatteintäkterna står för den allra största delen av kommunsektorns inkomster och att det därför inte är möjligt att dra alltför långtgående slutsatser om hur de generella statsbidragen har påverkat kommunernas och regionernas ekonomiska förutsättningar eller bidragit till en effektiv kommunal verksamhet med hög kvalitet. Regeringen konstaterar att trots den utjämning av ekonomiska förutsättningar som utjämningssystemet bidrar till kvarstår skillnader i ekonomiska förutsättningar och utfall mellan enskilda kommuner och regioner. Skillnader i måluppfyllelse mellan kommungrupperna indikerar enligt regeringen att det kan finnas behov av att uppdatera systemet.

Utskottet välkomnar att regeringen lämnar sin bedömning av måluppfyllelsen. Utskottet noterar att de generella statsbidragen bedöms ha betydelse för att upprätthålla målet, men att det inte är möjligt att dra alltför långtgående slutsatser om hur dessa påverkat kommunernas och regionernas ekonomiska förutsättningar eller bidragit till en effektiv kommunal verksamhet med hög kvalitet. Enligt budgetlagen ska hög effektivitet eftersträvas och god hushållning iakttas när det gäller användningen av statens resurser. Utskottet vill därför betona vikten av att regeringen fortsätter att utveckla analyserna för att i högre grad kunna bedöma om statliga åtgärder leder till mer likvärdiga ekonomiska förutsättningar mellan kommuner och regioner som bidrar till en effektiv kommunal verksamhet med hög kvalitet. Samtidigt noterar utskottet de svårigheter som regeringen anför när det gäller bedömningen av måluppfyllelsen och vill mot den bakgrunden också framhålla att det kan finnas skäl för regeringen att se över utformningen av målet.

Statens budget inom utgiftsområde 25

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2026 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner enligt regeringens förslag. Motionärernas alternativa förslag till statens budget för 2026 inom utgiftsområde 25 avslås.

Jämför särskilt yttrande 1 (S), 2 (V), 3 (C) och 4 (MP).

Propositionen

Utgiftsområdet omfattar fem anslag, nämligen 1:1 Kommunalekonomisk utjämning, 1:2 Utjämningsbidrag för LSS-kostnader, 1:3 Bidrag till kommunalekonomiska organisationer, 1:4 Tillfälligt stöd till enskilda regioner

och 1:5 Bidrag för stärkt effektivitet i kommunsektorn. Regeringen föreslår att utgifterna inom utgiftsområdet sammantaget ska öka med ca 7,3 miljarder kronor 2026 jämfört med 2025. Det förklaras främst av ekonomiska regleringar som föreslås till följd av skatteförslag som påverkar kommunsektorns skatteintäkter och ekonomiska regleringar till följd av förändrade uppgifter.

Politikens inriktning

Regeringen föreslår att nivån på de generella statsbidragen ska baseras på en samlad bedömning av faktorer som påverkar kommunernas ekonomi, såsom skatteunderlagets utveckling, pris- och löneförändringar samt demografiska trender. Även det samhällsekonomiska utrymmet vägs in, vilket enligt regeringen kräver avvägningar mellan olika sektors behov. Under 2023 och 2024 var kommunsektorns ekonomi pressad, framför allt på grund av den höga inflationen, varför regeringen föreslog att de generella statsbidragen skulle höjas permanent med totalt 16 miljarder kronor.

Från 2025 väntas kommunsektorns ekonomi stärkas, en utveckling som bedöms fortsätta under 2026 tack vare ett förbättrat konjunkturläge med ökande skatteintäkter och en något långsammare kostnadsökning. Samtidigt ökar det demografiska kostnadstrycket, även om takten väntas bli lägre än de senaste decennierna eftersom befolkningstillväxten avtar och antalet barn minskar. Däremot växer gruppen äldre, särskilt personer över 80 år, vilket enligt regeringen ställer höga krav på kommuner och regioner att ställa om och anpassa sina verksamheter.

Kommunerna bedöms stå inför flera utmaningar: en minskande och åldrande befolkning, svårigheter med ekonomi och kompetensförsörjning, stora investeringsbehov samt nya uppgifter som att bygga ut det civila försvaret, genomföra klimatanpassningar och arbeta brottsförebyggande. Dessa utmaningar kan enligt regeringen vara omfattande för mindre kommuner. För att mindre kommuner ska kunna utföra sitt uppdrag på kort och lång sikt bedömer regeringen att de behöver stärka sin kapacitet. Strukturella skillnader, som gles bebyggelse, bedöms också kunna begränsa deras möjligheter jämfört med mer tätbefolkade kommuner.

Regeringen avser att fortsätta arbeta för att långsiktigt stärka kommunsektorns effektivitet och kapacitet under 2026.

De generella statsbidragen fördelas genom det kommunalekonomiska utjämnningssystemet, som ska säkerställa att kommuner och regioner har likvärdiga ekonomiska förutsättningar trots skillnader i skattekraft och andra strukturella faktorer. Regeringen konstaterar att både beräkningsmodeller och dataunderlag behöver ses över regelbundet för att systemet ska fungera som avsett. Regeringen betonar också vikten av att systemet verkligen utjämnar skillnader utan att skapa negativa incitament som kan hämma effektivitet, utveckling och tillväxt. Under 2026 planerar regeringen därför att lägga fram

förslag till riksdagen om ändringar i utjämningsystemet, bl.a. när det gäller kompensation för gles bebyggelse och svagt befolkningsunderlag.

Regeringen vill stärka arbetet mot välfärdsbrottslighet genom att låta vissa kommunala bidragsutbetalningar anslutas till Utbetalningsmyndigheten, så att felaktiga utbetalningar lättare kan upptäckas. Eftersom många välfärdstjänster utförs av privata aktörer behöver kontrollen av dessa stärkas. Statskontoret har föreslagit förändringar i kommunallagen för att förbättra kommuners och regioners uppföljning. Förslagen bereds i Regeringskansliet.

Dessutom utreds möjligheten att införa en kommunal skattebroms och en skattesänkingspremie för att motverka skattehöjningar och uppmuntra till skattesänkningar, med hänsyn till välfärdens kärnverksamheter. Uppdraget ska redovisas senast den 27 februari 2026.

1:1 Kommunalekonomisk utjämning

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kommuner och regioner enligt lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning. Anslaget får också användas som ett instrument för ekonomiska regleringar mellan staten och kommunsektorn.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 174,1 miljarder kronor för 2026. Det är en höjning med ca 7,3 miljarder kronor jämfört med de medel som anvisades för 2025. Staten reglerar nivån på det generella statsbidraget till kommuner och regioner när uppgifter och ambitionsnivåer förändras. I budgetpropositionen föreslår regeringen att sektorn kompenseras enligt den kommunala finansieringsprincipen med sammanlagt ca 2,1 miljarder kronor 2026. Utöver detta tillkommer övriga ekonomiska regleringar och förändringar av tidigare beslutade och aviserade regleringar som ökar anslaget för 2026 med ca 5,2 miljarder kronor.

1:2 Utjämningsbidrag för LSS-kostnader

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kommuner enligt lagen (2008:342) om utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ca 6,3 miljarder kronor för 2026. Statens utgifter för utjämnningen av kostnader för verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS-kostnader) motsvaras av den utjämningsavgift som kommunerna betalar och som redovisas mot inkomsttitel 7121 Utjämningsavgift för LSS-kostnader. De båda beloppen bör stämma överens och prognosen för anslaget bör utgå från de senaste tillgängliga uppgifterna om den beräknade utgiftsnivån i utjämningsystemet. Förslaget innebär en höjning av anslaget med ca 236 miljoner kronor jämfört med de medel som anvisats för 2025, inklusive beslut om ändringar i statens budget 2025.

1:3 Bidrag till kommunalekonomiska organisationer

Anslaget får användas för statsbidrag till två organisationer inom det kommunalekonomiska området, Rådet för kommunal redovisning (RKR) och Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA). Anslaget får vidare användas till insatser för utveckling av statens styrning av kommuner och regioner.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ca 8,6 miljoner kronor för 2026. Staten och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har som medlemmar i RKR genom avtal förbundit sig att stödja föreningens verksamhet ekonomiskt med 1,4 miljoner kronor vardera per år. RKR har ansökt om statligt bidrag för 2026 års verksamhet på 1,4 miljoner kronor. Staten och SKR har även i avtal förbundit sig att stödja RKA:s verksamhet ekonomiskt med högst 4,55 miljoner kronor årligen vardera. Från och med 2020 stöder staten enligt ett tilläggsavtal föreningen med ytterligare 1,2 miljoner kronor årligen för föreningens arbete med att vidareutveckla möjligheterna att jämföra och analysera effektivitet och med att vara ett utökat stöd till kommuner och regioner i arbetet med detta. RKA har enligt budgetpropositionen ansökt om statligt bidrag med 7,25 miljoner kronor för 2026 års verksamhet. Av de medel som regeringen föreslår ska anvisas anslaget överförs 1,5 miljoner kronor från anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning för ytterligare medel till RKA under 2026 års verksamhet.

1:4 Tillfälligt stöd till enskilda regioner

Anslaget får användas för utgifter avseende statsbidrag till enskilda regioner, som syftar till att stärka effektiviteten inom hälso- och sjukvården. Anslaget får även användas för vissa administrativa utgifter kopplade till bidragsgivning.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 250 miljoner kronor för 2026. Syftet med anslaget är att stödja regioner som planerar att vidta åtgärder för att stärka effektiviteten i hälso- och sjukvården genom omstrukturerings- eller effektivitetsåtgärder i verksamheten och dess administration.

Beställningsbemyndigande

Regeringen bedömer att det kan finnas behov av att kunna fatta beslut om tillfälligt ekonomiskt stöd till regioner som omfattar längre tid än det innevarande budgetåret. Regeringen föreslår därför att den bemyndigas att under 2026 för anslaget 1:4 Tillfälligt stöd till enskilda regioner ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 500 miljoner kronor 2027–2028.

1:5 Bidrag för stärkt effektivitet i kommunsektorn

Anslaget får användas för inrättandet av en statsbidragsportal, stöd för försöksverksamhet i kommuner och regioner och för stöd för att stärka mindre kommuners kapacitet.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 3,5 miljoner kronor för 2026. Förslaget innebär en minskning med 4,5 miljoner kronor jämfört med de medel som anvisats för 2025, inklusive beslut om ändringar i statens budget 2025. I budgetpropositionen för 2025 beslutades att anslaget skulle ökas med 3 miljoner kronor för att främja försöksverksamhet i kommunsektorn. Regeringen föreslår att anslaget minskas med 3 miljoner kronor, som flyttas till anslaget 1:7 Statskontoret inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning.

Motionerna

Socialdemokraterna

I kommittémotion 2025/26:3560 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkandena 1 och 15 föreslår motionärerna att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning ska ökas med 1 miljard kronor för 2026 utöver vad regeringen föreslår. Motionärerna vill att det införs en bottenplatta för välfärden där statsbidragen till kommuner och regioner räknas upp årligen med inflationen samt att regeringen ska utreda hur man skulle kunna konstruera en modell för att på ett tillfredsställande sätt värdesäkra statsbidragen i takt med kostnadsdrivande faktorer. Motionärerna avvisar regeringens förslag om anslag för tillfälligt stöd till enskilda regioner. Vidare föreslår motionärerna att 1 700 miljoner kronor sätts av till ett nytt anslag, 99:1 Riskfamiljsprogram och punktmarkering av unga. Avslutningsvis föreslår motionärerna att 280 miljoner kronor anvisas till ett nytt anslag, 99:2 Bidrag till landsbygds- och glesbygdskommuner. I kommittémotion 2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkandena 3 och 109 lämnas motsvarande yrkanden när det gäller en bottenplatta för välfärden samt riskfamiljsprogram och punktmarkering av unga.

Vänsterpartiet

I partimotion 2025/26:3178 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) föreslår motionärerna att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning ska ökas med 7 669 miljoner kronor för 2026 utöver vad regeringen föreslår. Motionärerna föreslår att anslaget minskar med 40 miljoner kronor som en följd av att de avvisar regeringens förslag till bidragstak. Motionärerna avvisar regeringens förslag till aktivitetskrav varför anslaget föreslår minskas med 1 141 miljoner kronor. Vidare föreslår motionärerna att anslaget ökas med 550 miljoner kronor för en generell höjning av försörjningsstödet och med 391 miljoner kronor för en höjning av riksnormen för försörjningsstödet. Samtidigt reglerar motionärerna effekterna av förslag som påverkar det kommunala skatteunderlaget, vilket minskar utgifterna för anslaget med 1 700 miljoner kronor.

Centerpartiet

I kommittémotion 2025/26:3742 av Martin Ådahl m.fl. (C) föreslår motionärerna att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning ska ökas med 4 439 miljoner kronor för 2026 utöver vad regeringen föreslår. Motionärerna föreslår att medlen till anslaget ska ökas med 5 000 miljoner kronor till följd av en förändrad modell för arbetslöshetsersättningen, vilket i utgångsläget medför lägre skatteintäkter till kommunsektorn. I stället för att införa ett riktat statsbidrag för en del av skatteintäkterna från fastighetsskatten på vindkraft vill motionärerna att medlen återförs till berörda kommuner, och de föreslår därför att anslaget ökas med 350 miljoner kronor. Motionärerna avvisar regeringens förslag om mobilförbud i skolan, varför anslaget föreslås minska med 95 miljoner kronor. Vidare anför motionärerna att det alltid ska löna sig att gå från bidrag till arbete och att kommunerna ska ställa krav på aktiviteter, men att det ska ske på ett mindre byråkratiskt sätt än vad regeringens föreslår. Motionärerna avvisar därför regeringens förslag och föreslår att anslaget minskas med 1 140 miljoner kronor. Motionärerna avvisar delvis några förändringar som regeringen aviserat på socialtjänstens område och föreslår att anslaget minskas med 200 miljoner kronor. Avslutningsvis föreslår motionärerna att anslaget ökas med 125 miljoner kronor för att reglera effekterna av deras förslag om ett jordbruksavdrag som innebär lägre skatteintäkter för kommunsektorn.

Miljöpartiet

I kommittémotion 2025/26:3522 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 1 föreslår motionärerna att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning ska minskas med 3 miljarder kronor i förhållande till regeringens förslag. Motionärerna vill att förutsättningarna för kommuner och regioner att utveckla välfärdsverksamheterna ska stärkas och föreslår därför att anslaget tillförs 2,5 miljarder kronor. Vidare reglerar motionärerna effekterna av förslag som påverkar det kommunala skatteunderlaget.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till statens budget för 2026 inom utgiftsområde 25. Det innebär att utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till anslag och bemyndigande om ekonomiska åtaganden. Utskottet noterar att kommunsektorns ekonomi som helhet förväntas komma att stärkas under 2025 och att denna förstärkning antas fortsätta under 2026. Samtidigt bedöms kommunerna stå inför flera utmaningar, som en minskande och åldrande befolkning, svårigheter med ekonomi och kompetensförsörjning, stora investeringsbehov samt nya uppgifter som att bygga ut det civila försvaret, genomföra klimatanpassningar och arbeta brottsförebyggande.

Utskottet välkomnar därför att regeringen under 2026 avser att fortsätta arbeta för att långsiktigt stärka effektiviteten och kapaciteten i kommunsektorn. Utskottet ser också positivt på att regeringen planerar att lägga fram förslag till riksdagen om ändringar i utjämnningssystemet för att systemet ska fungera som avsett. Vidare delar utskottet regeringens bedömning om att många välfärdstjänster utförs av privata aktörer och att kontrollen av dessa behöver stärkas. Utskottet välkomnar därför regeringens arbete på området.

Särskilda yttranden

1. Statens budget inom utgiftsområde 25 (S)

Mikael Damberg (S), Gunilla Carlsson (S), Joakim Sandell (S), Eva Lindh (S) och Peder Björk (S) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 26 november 2025 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 25 inte får överstiga 180 723 354 000 kronor 2026 (bet. 2025/26:FiU1, rskr. 2025/26:64–65). Eftersom Socialdemokraternas förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan vi inte reservera oss till förmån för detta förslag. Socialdemokraternas budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer vi att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Socialdemokraternas politik inom utgiftsområde 25.

Förslaget till statens budget för 2026 inom utgiftsområde 25 läggs fram i kommittémotion 2025/26:3560. Socialdemokraternas förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2025/26:3551. Motionen behandlas i betänkande 2025/26:FiU1, och vårt samlade förslag till inriktning för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken framgår av reservation 1 i det betänkandet.

Socialdemokraternas budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 25 innebär att det införs en bottenplatta för välfärden där statsbidragen till kommuner och regioner räknas upp årligen med inflationen och att det utreds hur man skulle kunna konstruera en modell för att på ett tillfredsställande sätt värdesäkra statsbidragen i takt med kostnadsdrivande faktorer. Två nya anslag införs: Riskfamiljsprogram och punktmarkering av unga samt Bidrag till landsbygds- och glesbygdskommuner på 1 700 miljoner kronor respektive 280 miljoner kronor för 2026.

Sammantaget bör 2 730 miljoner kronor mer än vad regeringen föreslår anvisas inom utgiftsområdet för 2026.

2. Statens budget inom utgiftsområde 25 (V)

Ida Gabrielsson (V) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 26 november 2025 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 25 inte får överstiga 180 723 354 000 kronor 2026 (bet. 2025/26:FiU1, rskr. 2025/26:64–65). Eftersom Vänsterpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan jag inte reservera mig till förmån för detta förslag. Vänsterpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Vänsterpartiets politik inom utgiftsområde 25.

Förslaget till statens budget för 2026 inom utgiftsområde 25 läggs fram i kommittémotion 2025/26:3178. Vänsterpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2025/26:2792. Motionen behandlas i betänkande 2025/26:FiU1, och vårt samlade förslag till inriktning för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken framgår av reservation 2 i det betänkandet.

Vänsterpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 25 innebär bl.a. att både försörjningsstödet och riksnormen för försörjningsstödet höjs. Regeringens förslag till bidragstak och aktivitetskrav införs inte.

Sammantaget bör 7 669 miljoner kronor mer än vad regeringen föreslår anvisas inom utgiftsområdet för 2026.

3. Statens budget inom utgiftsområde 25 (C)

Martin Ådahl (C) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 26 november 2025 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 25 inte får överstiga 180 723 354 000 kronor 2026 (bet. 2025/26:FiU1, rskr. 2025/26:64–65). Eftersom Centerpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan jag inte reservera mig till förmån för detta förslag. Centerpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Centerpartiets politik inom utgiftsområde 25.

Förslaget till statens budget för 2026 inom utgiftsområde 25 läggs fram i kommittémotion 2025/26:3742. Centerpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2025/26:3811. Motionen behandlas i betänkande 2025/26:FiU1, och vårt samlade förslag till inriktning för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken framgår av reservation 3 i det betänkandet.

Centerpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 25 innebär att kommunerna ges goda och långsiktiga förutsättningar att finansiera sin verksamhet efter lokalt skiftande behov. En strävan är därför att minska andelen riktade statsbidrag till förmån för generella. I stället för att införa ett riktat statsbidrag för en del av skatteintäkterna från fastighetsskatten på vindkraft återförs medlen till de berörda kommunerna. Regeringens förslag om mobilförbud i skolan införs inte. Det ska alltid löna sig att gå från bidrag till arbete och kommunerna ska ställa krav på aktiviteter, men det ska ske på ett mindre byråkratiskt sätt än vad regeringen föreslår.

Sammantaget bör 4 439 miljoner kronor mer än vad regeringen föreslår anvisas inom utgiftsområdet för 2026.

4. Statens budget inom utgiftsområde 25 (MP)

Janine Alm Ericson (MP) anför:

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den Miljöpartiet önskar avstår jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 25.

Miljöpartiets budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat.

Miljöpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2025/26:3770. Motionen behandlas i betänkande 2025/26:FiU1, och vårt samlade förslag till inriktning för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken framgår av reservation 4 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 25. Förslaget till statens budget för 2026 inom utgiftsområde 25 läggs fram i kommittémotion 2025/26:3522.

Miljöpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 25 innebär att de generella statsbidragen förstärks med 2,5 miljarder kronor 2026 jämfört med vad regeringen föreslår. Syftet är att stärka förutsättningarna för kommuner och regioner att utveckla välfärdsverksamheterna. Vidare genomförs ekonomiska regleringar som en följd av Miljöpartiets förslag som påverkar kommunsektorns skatteinkomster eller utgifter.

Sammantaget bör därför 3 miljarder kronor mindre än vad regeringen föreslår anvisas inom utgiftsområdet för 2026. Genom våra förslag i budgetmotionen stärker vi ekonomin i kommuner och regioner.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2025/26:1 Budgetpropositionen för 2026 utgiftsområde 25:

1. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2026 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner enligt tabell 1.1.
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Motioner från allmänna motionstiden 2025/26

2025/26:3178 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2025/26:3522 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2025/26:3560 av Mikael Damberg m.fl. (S):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillföra ökade resurser till kommuner i glesbygd och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bottenplatta för välfärden och tillkännager detta för regeringen.
109. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett socialtjänstlyft mot kriminalitet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3742 av Martin Ådahl m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner enligt förslaget i tabellen i motionen.

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag

Anslag för 2026 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag		Avvikelse från regeringen			
		S	V	C	MP	
1:1 Kommunalekonomisk utjämning	174 096 852	1 000 000	7 669 000	4 439 000	−3 000 000	
1:2 Utjämningsbidrag för LSS-kostnader	6 364 352	±0	±0	±0	±0	
1:3 Bidrag till kommunalekonomiska organisationer	8 650	±0	±0	±0	±0	
1:4 Tillfälligt stöd till enskilda regioner	250 000	−250 000	±0	±0	±0	
1:5 Bidrag för stärkt effektivitet i kommunsektorn	3 500	±0	±0	±0	±0	
Förslag till anslag utöver regeringens förslag						
99:1 Socialtjänstlyft: riskfamiljsprogram och punktmarkering av unga	±0	1 700 000	±0	±0	±0	
99:2 Bidrag till landsbygds- och glesbygdskommuner	±0	280 000	±0	±0	±0	
Summa anslag inom utgiftsområdet	180 723 354	2 730 000	7 669 000	4 439 000	−3 000 000	

BILAGA 3
Regeringens förslag till
beställningsbemyndiganden

Det har inte väckts några motioner med anledning av regeringens förslag till
beställningsbemyndiganden.

Beställningsbemyndiganden för 2026 inom
utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Tidsperiod
1:4 Tillfälligt stöd till enskilda regioner	500 000	2027–2028
Summa beställningsbemyndiganden inom utgiftsområdet	500 000	